

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2020 m. spalio 8 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2017/0332(COD)

6230/20
ADD 1

ENV 95
SAN 55
CONSOM 31
CODEC 127

TARYBOS MOTYVŲ PAREIŠKIMO PROJEKTAS

Dalykas: Tarybos pozicija per pirmąjį svarstymą siekiant priimti EUROPOS
PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVĄ dėl žmonėms vartoti skirto
vandens kokybės (nauja redakcija)
– Tarybos motyvų pareiškimo projektas

I. IVADAS

1. 2018 m. vasario 1 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl nauja redakcija išdėstytos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės¹ (vadinamosios Geriamojo vandens direktyvos).
2. 2019 m. kovo 5 d. posėdyje Taryba susitarė dėl bendro požiūrio²; juo pirmininkaujantčiai valstybei narei suteikiami įgaliojimai vesti derybas su Europos Parlamentu.
3. Europos Parlamentas poziciją per pirmąjį svarstymą priėmė 2019 m. kovo 28 d.³. Pranešime pateikta 160 Komisijos pasiūlymo pakeitimų.
4. 2019 m. spalio 7 d., spalio 22 d., lapkričio 19 d, gruodžio 3 d. ir gruodžio 18 d. įvyko penki trišalio dialogo posėdžiai. 2019 m. lapkričio 15 d., lapkričio 27 d. ir gruodžio 18 d. įvykusiuose Nuolatinių atstovų komiteto posėdžiuose pirmininkaujanti valstybė narė pasiūlė jam patikslintus derybų įgaliojimus. Be politinio trišalio dialogo posėdžių, buvo surengti ir keli techniniai trišaliai susitikimai.
5. 2020 m. vasario 5 d. Nuolatinių atstovų komitetas atliko teksto analizę siekiant susitarti ir patvirtino galutinį kompromisinį tekstą, parengtą atsižvelgiant į trišalio dialogo posėdžių rezultatus⁴. Patvirtintas tekstas su pernumeruotomis nuostatomis buvo išplatintas kaip dokumento 6060/1/20 REV 1 priedas.

---

¹ Dok. 5846/18 + ADD 1–ADD 5.

² Dok. 6876/1/19 REV 1.

³ Dok. 7750/19.

⁴ Dok. 5813/20.

6. 2020 m. vasario 18 d. Europos Parlamento Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos (ENVI) komitetas pritarė tekstui. Vėliau tą pačią dieną ENVI komiteto pirmininkas nusiuntė laišką Nuolatinių atstovų komiteto pirmininkui, kuriame nurodė, kad, tekstą patikrinus teisininkams lingvistams, jis rekomenduotų ENVI komitetui ir plenariniame posėdyje priimti Tarybos poziciją be pakeitimų.
7. Taryba politinį susitarimą patvirtino 2020 m. kovo 5 d.⁵
8. Savo darbe Taryba atsižvelgė į 2018 m. liepos 11 d. priimtą Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁶ ir į 2018 m. gegužės 16 d. priimtą Regionų komiteto nuomonę⁷.

II. TIKSLAS

9. Pagrindinis pasiūlymo išdėstyti nauja redakcija tikslas – užtikrinti aukštą aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos nuo užteršto geriamojo vandens neigiamo poveikio lygį. Šia peržiūra taip pat siekiama atsižvelgti į pirmąją sėkmingą Europos piliečių iniciatyvą dėl teisės į vandenį („Right2Water“)⁸.
10. Po Sąjungos masto viešų konsultacijų ir atlikus Direktyvos 98/89/EB vertinimą pagal Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT)⁹ tapo aišku, kad keturiose Geriamojo vandens direktyvos taikymo srityse galima atlikti patobulinimų. Siekiant pašalinti nustatytus trūkumus, pasiūlyme dėl naujos redakcijos atnaujinami vandens kokybės standartai, nustatomas rizika grindžiamas požiūris į vandens stebėseną, gerinama vartotojams teikiama informacija apie vandens kokybę ir gerinama prieiga prie vandens. Be to, pasiūlyme nustatomi medžiagoms, kurios liečiasi su geriamuoju vandeniu, taikomi būtiniausi higienos reikalavimai.

---

⁵ Dok. 6060/1/20 REV 1.

⁶ Dok. NAT/733-EESC-2018-01285.

⁷ Dok. CDR 924/2018.

⁸ Dok. COM(2014) 177 final.

⁹ Dok. SWD(2016) 428 final.

III. PER PIRMAJĄ SVARSTYMĄ PRIIMTOS TARYBOS POZICIJOS ANALIZĖ

A) Bendra informacija

11. Remdamiesi Komisijos pasiūlymu, Europos Parlamentas ir Taryba vedė derybas, kad būtų susitarta tame etape, kai Taryba priima poziciją per pirmąjį svarstymą. Tarybos pozicijos projekto tekstas visiškai atspindi abiejų teisėkūros institucijų pasiektą kompromisą.

B) Pagrindiniai politikos klausimai

11. 2019 m. gruodžio 18 d. trišalio dialogo susitikime pasiektas susitarimas, kurį atspindi per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija, apima šiuos pagrindinius politikos elementus:

Prieiga prie vandens

12. Reaguodama į Europos piliečių iniciatyvą „Right2Water“, Komisija į pasiūlymą dėl naujos redakcijos įtraukė nuostatą dėl prieigos prie vandens. Prieigos prie vandens klausimas yra itin svarbus abiem teisėkūros institucijoms. Pasiektu susitarimu į Geriamojo vandens direktyvą įtraukiamas dar vienas tikslas. 1 straipsnyje dabar nurodyta, kad direktyva turi du pagrindinius tikslus: 1) apsaugoti žmonių sveikatą nuo žmonėms vartoti skirto vandens užterštumo neigiamo poveikio ir 2) pagerinti prieigą prie tokio vandens.

13. Be to, 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės privalo imtis būtinų priemonių, kad pagerintų ar išlaikytų prieigą prie žmonėms vartoti skirto vandens visiems gyventojams, visų pirma valstybių narių nustatytoms pažeidžiamoms ir marginalizuotoms grupėms. 2 dalyje numatomos tam tikros priemonės, kurių tikslas yra skatinti naudoti vandentiekio vandenį, tačiau lauko ir vidaus įrangą viešosiose erdvėse privaloma įrengti tik kai tai techniškai įmanoma, tai darant proporcingai ir atsižvelgiant konkrečias vietos sąlygas, pavyzdžiui klimatą ar geografiją. Kitos priemonės neprivalomos. Valstybės narės taip pat turės skatinti tiekti vandentiekio vandenį administraciniuose ir visuomeniniuose pastatuose. Galiausiai 16 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad turi būti sudaromos palankesnės sąlygos teikti pagalbą vietos bendruomenėms, tačiau dėl tokios pagalbos pobūdžio paliekama spręsti valstybėms narėms.

Rizika grindžiamas požiūris

14. Vienas iš pagrindinių pasiūlymo dėl naujos redakcijos tikslų – nustatyti rizika grindžiamą požiūrį į vandens išteklių valdymą. Tačiau teisėkūros institucijos nustatė, kad rizikos valdymo elementas Komisijos pasiūlyme išreikštas gana silpnai. Daugelio 7, 8 ir 9 straipsnių ir atitinkamų konstatuojamųjų dalių ir apibrėžčių pakeitimų, pasiūlytų per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje, tikslas – sustiprinti rizika grindžiamą požiūrį ir aiškiai nustatyti bei apibrėžti visus jo elementus remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos Vandens saugos plano požiūriu.
15. Rizika grindžiamą požiūrį turėtų sudaryti ne tik rizikos nustatymas, bet ir tokios rizikos valdymas, visų pirma įgyvendinant jos prevencijos arba mažinimo priemones. Stebėseną pati savaime nėra tikslas, tačiau turėtų būti valdymo sistemos dalis ir atitiktis tikrinimo priemonė. Apskritai teisėkūros institucijų pasiūlytais šių straipsnių pakeitimais siekiama sukurti visos geriamojo vandens tiekimo grandinės – nuo vandens baseino, gavybos, valymo, saugojimo ir paskirstymo iki atitiktis vietos, t. y. nuo šaltinio iki čiaupo – integruotą kokybės valdymo sistemą.

16. Taip pat buvo skirta dėmesio Geriamojo vandens direktyvos ir Vandens pagrindų direktyvos tarpusavio sąsajų stiprinimui ir abiejuose teisės aktuose vartojamų formuluočių suderinimui. Svarbu, kad šių dviejų direktyvų nuostatos papildytų vienos kitas, bet nesidubliuotų.

Medžiagos, kurios liečiasi su geriamuoju vandeniu

17. Dabartinės Geriamojo vandens direktyvos 10 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės apsaugotų žmonių sveikatą, kiek tai susiję su medžiagomis, kurios liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, tačiau šio reikalavimo įgyvendinimas paliekamas jų nuožiūrai. Atliekant dabartinės Geriamojo vandens direktyvos vertinimą nustatyta, kad svarbus jos trūkumas yra produktams, kurie liečiasi su geriamuoju vandeniu, skirtų valstybių narių nacionalinių patvirtinimo sistemų tarpusavio pripažinimo nebuvimas. Pagal esamą sistemą prieš pateikiant gaminius rinkai jie turi būti bandomi, tačiau bandymo procedūros valstybėse narėse yra skirtingos. Pripažinta, kad tokios nacionalinės bandymo procedūros yra administracinė našta ir vidaus rinkos kliūtis, dėl kurios pramonė patiria reikšmingų išlaidų.
18. Komisijos naujoje redakcijoje pasiūlyta suderinti produktų, kurie liečiasi su geriamuoju vandeniu, bandymų metodus juos standartizuojant pagal Statybos produktų reglamentą. Įgaliojimuose dėl standartizavimo, kurie turi būti suteikti pagal Statybos produktų reglamentą, būtų apibrėžtos techninės specifikacijos ir metodai, taikomi produktų, kurie liečiasi su geriamuoju vandeniu, bandymams, kad šie produktai atitiktų higienos ir saugos reikalavimus.
19. Teisėkūros institucijos laikėsi nuomonės, kad Statybos produktų reglamentas yra skirtas bandymo ir eksploatacinių savybių deklaracijos suderinimui, tačiau nėra tinkamas su sveikata susijusiai apsaugai. Be to, Statybos produktų reglamentas neapima visų produktų nuo šaltinio iki čiaupo. Todėl per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija į šią direktyvą įtraukiamos naujos nuostatos, 11 ir 12 straipsniai, kuriomis nustatomi higienos reikalavimai. Bendra sistema bus nustatyta įgyvendinimo ir deleguotaisiais aktais, kuriuose bus nustatyti:
- Europos pozityvieji pradinių medžiagų ir junginių, kuriuos leidžiama naudoti medžiagų gamybai, sąrašai;
  - bendri tokių medžiagų ar junginių bandymų ir pripažinimo metodai;

- galutinių medžiagų bandymų ir pripažinimo procedūros ir metodai;
- prašymų įtraukti pradines medžiagas ir junginius į Europos pozityviuosius sąrašus ir iš jų išbraukti nagrinėjimo procedūra;
- atitikties vertinimo procedūros;
- produktų, kurie liečiasi su geriamuoju vandeniu, ženklinimas, kuriuo nurodoma, kad jie atitinka šią direktyvą.

20. Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA) pasiūlys Komisijai pirmąjį sudarytą Europos pozityvųjų sąrašą. Ne vėliau kaip per 15 metų nuo Europos pozityviųjų sąrašų priėmimo ECHA taip pat peržiūrės visas į juos įtrauktas medžiagas, junginius bei sudedamąsias dalis ir pateiks dėl jų nuomonę. Per 9 metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo Komisija peržiūrės sistemos veikimą ir pateiks Parlamentui ir Tarybai ataskaitą.

Nukrypti leidžiančios nuostatos

21. Dabartinėje Geriamojo vandens direktyvoje numatyta galimybė valstybėms narėms tam tikromis aplinkybėmis kreiptis dėl nukrypti leidžiančių nuostatų, tačiau į Komisijos pasiūlymą dėl naujos redakcijos nukrypti leidžiančios nuostatos nebuvo įtrauktos, nes šis teisės aktas galioja daugiau kaip 20 metų ir tik labai nedaug nukrypti leidžiančių nuostatų vis dar galioja. Vis dėlto teisėkūros institucijos nusprendė iš naujo nustatyti nukrypti leidžiančias nuostatas, tačiau taikyti jas tik naujiems vandens baseinams, naujiems taršos šaltiniams ir naujiems parametrams. Be to, buvo įtraukta nuostata, pagal kurią valstybėms narėms leidžiama taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą esant nenumatytai ar išskirtinei padėčiai esamame baseine, dėl kurios gali būti laikinai viršytos parametru vertės. Šios paskutinės rūšies nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimas negali būti pratęstas.

Nuotėkiai

22. Be to, į Komisijos pasiūlymą dėl naujos redakcijos nebuvo įtrauktas nuotėkių klausimas. Tačiau per trišales derybas paaiškėjo, kad ši problema taip pat turėtų būti nagrinėjama Geriamojo vandens direktyvoje. Todėl per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje į 4 straipsnį įtraukiama nauja nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad valstybės narės per trejus metus atliktų vandens nuotėkių savo teritorijoje lygio vertinimą ir apie šiuos rezultatus praneštų Komisijai. Nuotėkių lygio vertinimas turi būti atliktas naudojant infrastruktūros nuotėkio indeksą (ILI) arba kitą tinkamą metodą.
23. Remdamasi valstybių narių įvertinimais, Komisija turės per 5 metus deleguotuoju aktu nustatyti vidutinę nuotėkių ribos vertę, o per 2 metus nuo šio deleguotojo akto priėmimo valstybės narės, kurių nuotėkio lygis viršija nustatytą vidutinę ribą, turės parengti savo nuotėkio lygio mažinimo veiksmų planą.

Parametrai, parametru vertės ir stebėjimo sąrašas

24. Teisėkūros institucijos susitarė atnaujinti kokybės standartus remdamosi Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis, t. y. remdamosi turimomis mokslo žiniomis ir atsargumo principu.
25. Tam tikrų parametru atžvilgiu pagal Geriamojo vandens direktyvą bus taikomas dar griežtesnis požiūris. Taip yra švino atveju, kai PSO rekomendavo išlaikyti dabartinę 10 µg/l parametro vertę, tačiau per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje nustatyta švino parametro vertė yra 5 µg/l, nors valstybėms narėms bus suteiktas 15 metų pereinamasis laikotarpis tokiai vertei pasiekti. Be to, 5 µg/l vertė ir toliau bus siektina pastatų vidaus vandentiekio sistemų atžvilgiu, nes valstybės narės ne visada turi būtinus įgaliojimus reikalauti pakeisti švininius vamzdžius privačiuose namuose ir pastatuose. Tačiau visoms naujoms medžiagoms, kurios liečiasi su geriamuoju vandeniu, 5 µg/l vertė bus taikoma nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos.

26. Siekdamas atsižvelgti į didėjantį visuomenės susirūpinimą dėl atsirandančių junginių, pavyzdžiui, endokrininę sistemą ardančių medžiagų, vaistų ir mikroplastikų, poveikio žmonių sveikatai, teisėkūros institucijos susitarė į Geriamojo vandens direktyvą įtraukti stebėjimo sąrašo mechanizmą. 13 straipsnyje nustatomas stebėjimo sąrašo mechanizmas, kuris leis valstybėms narėms dinamiškai ir lanksčiai reaguoti į šį didėjantį susirūpinimą.
27. Kalbant apie endokrininę sistemą ardančias medžiagas, į stebėjimo sąrašą bus įtraukti du tipiniai junginiai – nonilfenolis ir beta-estradiolis. Į I priedo B dalį bus įtraukta papildoma endokrininę sistemą ardanči medžiaga bisfenolis-A, kurio sveikatos reikalavimais grindžiama vertė yra 2,5 µg/l, o Komisijai suteikiami įgaliojimai deleguotuoju aktu iš dalies pakeisti jos parametro vertę. Per trejus metus Komisija, taip pat deleguotuoju aktu, patvirtins mikroplastikų matavimo metodiką, kad juos būtų galima įtraukti į stebėjimo sąrašą.
28. Taip pat bus reikalaujama, kad valstybės narės stebėtų per- ir polifluoralkilintas chemines medžiagas (PFAS). Per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje prašoma, kad Komisija per 3 metus parengtų tokių medžiagų stebėsenos technines gaires. Komisijai parengus technines gaires, valstybės narės galės pasirinkti vieną iš dviejų PFAS matavimo metodų: „PFAS iš viso“, kaip parametro vertė yra 0,50µg/l ir „PFAS suma“, kai parametro vertė yra 0,10µg/l 20 medžiagų, išvardytų III priedo B dalyje, atžvilgiu.
29. Galiausiai, kalbant apie stebėseną, teisėkūros institucijos taip pat susitarė vėl pradėti taikyti rodiklių parametrus stebėsenai, kurią turi vykdyti valstybės narės. Jie yra įtraukti į dabartinę Geriamojo vandens direktyvą, tačiau buvo išbraukti Komisijos pasiūlyme dėl naujos redakcijos.

Kiti svarbūs klausimai

30. Per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje taip pat nagrinėjami kiti svarbūs klausimai, dėl kurių Tarybos ir Europos Parlamento atstovai susitarė trišalių dialogų metu.

Skaidrumas ir galimybė susipažinti su informacija

31. Siekiant padidinti vandentiekio vandens naudojimą ir taip prisidėti prie plastiko šiukšlių ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo, visuomenė turėtų turėti naujausią informaciją apie jos vartojamo vandens kokybę. Teisėkūros institucijos sutarė, kad tokia informacija patogiu naudoti ir pritaikytu būdu vartotojams turėtų būti prieinama internete. Vartotojai turės galimybę susipažinti su monitoringo programų rezultatais, informacija apie taikomus vandens valymo ir dezinfekavimo būdus, informacija apie žmonių sveikatai aktualių parametrų verčių viršijimą, atitinkama informacija apie vandens tiekimo sistemos rizikos vertinimą ir rizikos valdymą, rekomendacijomis, kaip sumažinti vandens suvartojimą ir išvengti stovinčio vandens keliamos rizikos sveikatai, taip pat ir papildoma informacija, kuri visuomenei galėtų būti naudinga, kaip antai informacija apie rodiklius, pavyzdžiui, geležies kiekį, kietumą, mineralinių medžiagų kiekį ir kt., kurie dažnai daro įtaką vartotojų nuomonei apie vandentiekio vandenį. Be to, reaguojant į vartotojų susidomėjimą vandens klausimais, jų prašymu jiems turėtų būti teikiami turimi ankstesni duomenys apie monitoringo rezultatus ir parametrų verčių viršijimo atvejus.

Teisė kreiptis į teismą

32. Per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje, kaip ir kituose neseniai priimtuose ES teisės aktuose aplinkosaugos klausimais, teisė kreiptis į teismą minima naujoje 47 konstatuojamojoje dalyje. Tai atspindi padėtį, kad visos valstybės narės yra UNECE konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, taip pat vadinamos Orhuso konvencija, šalys. Atsižvelgiant į tai, kad visos ES valstybės narės turi gerai veikiančias nacionalines sistemas, kuriomis užtikrinama teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais, teisėsaugos institucijos sutarė, kad Geriamojo vandens direktyvos dėstomojoje dalyje nebūtina nustatyti konkrečių pareigų dėl teisės kreiptis į teismą.

33. 47 konstatuojamojoje dalyje dėl teisės kreiptis į teismą taip pat primenama, kad 2019 m. gruodžio 11 d. komunikate dėl Europos žaliojo kurso Komisija nurodė, kad ji apsvarstys galimybę peržiūrėti Orhuso reglamentą, kad piliečiams ir NVO, kuriems kelia susirūpinimą poveikį aplinkai darančių sprendimų teisėtumas, būtų suteikta galimybė pasinaudoti ES lygio administracine ir teismine peržiūra. Teisėkūros institucijos taip pat pripažįsta, jog svarbu, kad Komisija imtųsi veiksmų, kuriais visose valstybėse narėse būtų sustiprinta piliečių ir NVO teisė kreiptis į nacionalinius teismus.

Vertinimas ir peržiūra

34. 19 straipsnio 1 ir 2 dalyse dalyje nustatyta, kad Komisija ne vėliau kaip per 12 metų nuo Geriamojo vandens direktyvos galutinės perkėlimo į nacionalinę teisę dienos turi atlikti jos vertinimą, ir patikslinami aspektai, kuriais šis vertinimas gali būti grindžiamas. Be to, 3 dalyje nustatoma, kad ne vėliau kaip per 6 metus Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą apie potencialią grėsmę, kurią žmonėms vartoti skirto vandens šaltiniams gali kelti mikroplastikai, vaistai ir kiti naujai atsirandantys teršalai, dėl kurių kyla susirūpinimas.
35. 20 straipsnyje numatyta, kad ne rečiau kaip kas penkerius metus Komisija peržiūri I ir II priedus atsižvelgdama į mokslo ir technikos pažangą ir į valstybių narių taikomą rizika grindžiamą požiūrį į vandens saugą.

IV. IŠVADA

36. Per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija dėl Geriamojo vandens direktyvos atspindi kompromisą, dėl kurio susitarta Tarybos ir Europos Parlamento derybų metu, padedant Komisijai. Priėmus siūlomus dabartinės Geriamojo vandens direktyvos pakeitimus, bus pašalinti visi trūkumai, nustatyti jos REFIT vertinime, ir gerokai padidintas aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos nuo užteršto geriamojo vandens neigiamo poveikio lygis.